

OPŠTINA BEOČIN
21300 BEOČIN
Svetosavska 25
Telefon: +381 21 870 260
Fax: +381 21 870 268
e-mail: sobeocin@eunet.rs
www.beocin.rs

Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji
Avenija 19a, Vladimira Popovića 40/V,
Novi Beograd, R. Srbija
Telefon: +381 11 30 83 200
Fax: +381 11 30 83 201
e-mail: delegation-serbia@eeas.europa.eu
<http://www.europa.rs/>

PROJEKAT FINANSIRA
EVROPSKA UNIJA

OPŠTINSKI PROJEKAT

PROJEKAT REALIZUJE
OPŠTINA BEOČIN

Kako je projekat "Unapređenje zaštite životne sredine
kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom"
učinio Beočin lepšim i čistijim

UBACI, A NE BACI!

Saradnik na projektu: JKP Beočin

Ova brošura je napravljena uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za sadržaj ove brošure isključivo je odgovorna opština Beočin i NVO Centar za ravnomerni regionalni razvoj CenTriR i ona ne predstavlja zvanični stav Evropske unije.

Partneri na projektu:

grad Valjevo

Centar za ravnomerni regionalni razvoj

Kako je projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom" učinio Beočin lepšim i čistijim

Urednici:
Milica Hrnjaz
Vanesa Belkić
Jelena Pašćan

Fotografije:
Ismet Ademovski - Isa

Za izdavača:
Nikola Vukšić

Prelom i dizajn:

Štampa:
Maxima Graf SZR

Tiraž:
500

Godina:
2011.

Objavljivanje brošure omogućila je Evropska unija koja je finansirala projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom". Mišljenja i stavovi izneti u ovoj brošuri ne predstavljaju zvanični stav Evropske unije, već su za njih isključivo odgovorni urednici brošure.

O EXCHANGE 3 programu

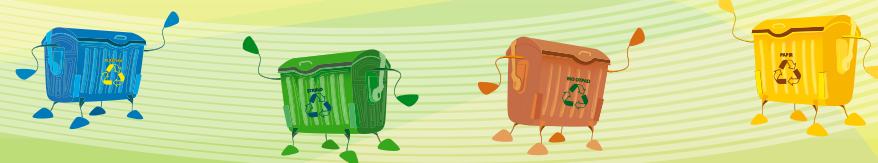
exchange3 je program koji finansira Evropska unija kroz IPA fondove, a ima za cilj jačanje kapaciteta lokalnih samouprava u Srbiji za dalje učešće u procesu decentralizacije u skladu sa standardima Evropske unije. Programom rukovodi Delegacija Evropske unije u Srbiji, a sprovodi ga Stalna konferencija gradova i opština. Zahvaljujući ovom programu, u prvom pozivu za podnošenje projekata, 29 opština/gradova iz Srbije dobilo je sredstva za finansiranje razvojnih projekata u najrazličitijim oblastima (zaštita životne sredine, urbanizam, komunalne usluge, obrazovanje, zdravlje, turizam itd.) i to: Beočin, Dimitrovgrad, Nova Varoš, Zrenjanin, Arilje, Žagubica, Čačak, Senta, Gadžin Han, Požarevac, Bač, Čačak, Blace, Vladičin Han, Koceljeva, Rača, Zvezdara-Beograd, Trstenik, Vršac, Palilula-Niš, Žitorađa, Niš, Kikinda, Čoka, Knjaževac, Novi Sad, Lazarevac-Beograd, Kruševac i Žabalj. Ukupna vrednost odobrenih projekata je 5.547.338 evra, od čega 4.864.224 evra predstavlja doprinos EU, dok se ostatak (od 683.113 evra) finansira iz opštinskih/gradskih budžeta.

Opštini Beočin je odobren petnaestomesečni projekat pod nazivom "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom", ukupne vrednosti 145.425 evra, u čijem su osmišljavanju i sprovođenju kao partnerske organizacije učestvovali udruženje građana Centar za ravnomerni regionalni razvoj – CenTriR iz Beograda i Grad Valjevo.

Korak po korak od ideje do predloga projekta

Zahvaljujući veoma uspešnoj saradnji opštine Beočin i članova organizacije CenTriR iz Beograda na projektu "Održivi lokalni razvoj-evropski putokaz ka modernoj samoupravi", koja je rezultirala osnivanjem Kancelarije za lokalni ekonomski razvoj opštine Beočin i osposobljavanjem njenih službenika za rad na projektima i strateško planiranje lokalnog ekonomskog razvoja, dve strane su se složile da nastave saradnju iniciranjem zajedničkog projekta. S obzirom na strateško usmerenje opštine Beočin, koja zahvaljujući veoma povoljnom geografskom položaju (Fruška Gora, obala Dunava, blizina Novog Sada) ima sve uslove za razvoj turizma i proizvodnju organske hrane zaštita životne sredine nametnula se kao prioritetna oblast delovanja.

S obzirom da se radi o projektu koji ima za cilj unapređenje kvaliteta pružanja komunalnih usluga na teritoriji opštine, predstavnici JKP "Beočin" bili su od samog starta uključeni u proces planiranja projektnih aktivnosti. Dogovoreno je da se projektom uvede novi sistem upravljanja otpadom na teritoriji opštine koji će podrazumevati reorganizaciju rada JKP "Beočin", obavezu razdvajanja različitih vrsta otpada od strane građana i privrednih subjekata na teritoriji opštine i nabavku nove komunalne opreme prilagođene novom sistemu rada komunalnog preduzeća. Grad Valjevo, koji je u prošlosti i sam bio nosilac sličnog projekta, rado se odazvao pozivu da na projektu učestvuje kao iskusniji partner i prenosilac stečenih znanja i veština. Konsultacije sa komunalnim ekspertima iz Valjeva doprinele su tome da se tokom planiranja projekta preduprede greške i propusti koji bi mogli da nastanu u fazi njegovog sprovođenja.

Uzevši u obzir da uvođenje novog modela upravljanja otpadom podrazumeva menjanje svesti i navika građana Beočina kada je reč o načinu odnošenja prema otpadu, došlo se do zaključka da je veoma važno sprovesti sveobuhvatnu promotivnu kampanju koja bi pre svega bila usmerena na informisanje i podučavanje dece školskog uzrasta o pravilnim navikama u oblasti tretiranja otpada. Zato su članovi partnerske organizacije Centra za ravnomerni regionalni razvoj- CenTriR veoma pažljivo razvili sve detalje celokupne promotivne i edukativne kampanje koja se u najvećoj meri bazirala na intenzivnoj saradnji sa beočinskim osnovnim školama – "Jovan Grčić Milenko" iz Beočina i "Jovan Popović" iz Suseka.

Pripremne aktivnosti na projektu

Nakon potpisivanja finansijskog sporazuma sa Delegacijom EU u Srbiji 15. septembra 2010, od članova beočinske opštinske administracije, NVO CenTriR, JKP "Beočin" i JKP "Vidrak" iz Valjeva sastavljen je projektni tim koji je na svojim prvim radnim sastancima usaglasio podelu radnih zadataka i razvio detaljan akcioni plan sprovođenja projektnih aktivnosti. Odmah nakon toga, upriličena je i prva pres konferencija za predstavnike lokalnih, regionalnih i nacionalnih medija, na kojoj je javnost obaveštena o otpočinjanju projekta, planiranim aktivnostim i očekivanim rezultatima. Opština Beočin je potpisale sporazume o saradnji sa partnerskim organizacijama na projektu - NVO CenTriR iz Beograda i Grad Valjevo, kao i saradnicima na projektu - osnovnim školama "Jovan Grčić Milenko" i "Jovan Popović".

Projektni tim

Najznačajniju snagu na planu uspešne realizacije projekta predstavlja dobro organizovana mreža članova projektnog tima, saradnika i stručnjaka zahvaljujući kojima je moguće osmišljenu projektnu ideju sprovesti u delo. Uspešnosti ovog projekta svojim znanjem, trudom i zalaganjem su doprineli:

Iz opštinske uprave Beočin:

- Nikola Vukšić
- Dragan Gligorić
- Jelena Pašćan
- Ismet Ademovski
- Obrad Nikolić

Iz JKP "Beočin":

- Vasilije Cogoljević
- Jovan Stojković
- Nikola Stojković
- Milana Dujaković
- Jelena Ranković

Iz organizacije CenTriR:

- Vanesa Belkić
- Milica Hrnjaz
- Sonja Stefanović

Iz gradske uprave Valjeva i JKP "Vidrak":

- Slobodan Pavlović
- Predrag Martinović
- Katarina Marković

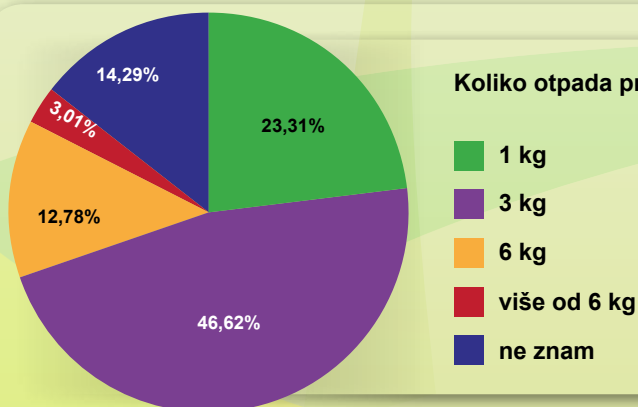

Procena zatečenog stanja sistema za upravljanje otpadom na teritoriji opštine Beočin

Kao veoma važan rezultat projekta i osnov za dalji rad na njegovom sprovođenju sačinjene su tri studije koje su veoma detaljno utvrdile zatečeno stanje u oblasti upravljanja i tretiranja otpada u opštini Beočin.

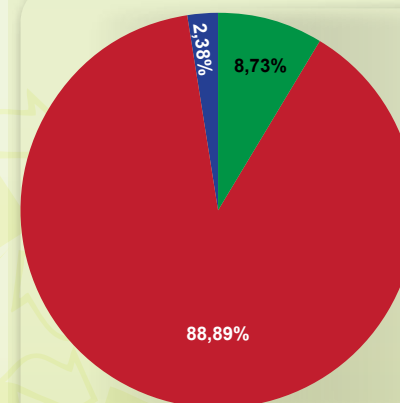
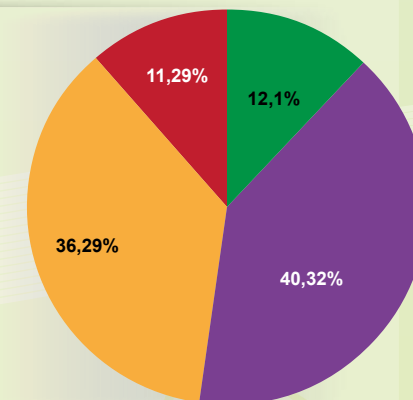
1 Zahvaljujući **Analizi trenutnog stanja u okviru sistema upravljanja otpadom na teritoriji opštine** utvrđeno je zatečeno stanje lokalne deponije "Tancoš" (dnevne količine đubreta koje se odlaže na deponiju, sastav otpadnog materijala, stepen iskorišćenosti itd.), raspoloživi kapaciteti JKP "Beočin" i postojeća pravna regulativa u datoj oblasti.

2 Sprovedena je i **Analiza tržišta za otkup sekundarnih sirovina**, na osnovu koje je sačinjen spisak kompanija koje se bave otkupom sekundarnih sirovina na teritoriji Republike Srbije i analizirani uslovi pod kojima se vrši otkup. Zahvaljujući uvođenju sistema obaveznog razdvajanja otpada na teritoriji opštine ove kompanije bi u bliskoj budućnosti mogle da postanu poslovni partneri JKP "Beočin", koji će jedan deo prihoda obezbeđivati prodajom razvrstanog i baliranog otpadnog materijala.

Da li smatrate da će građani Beočina lako prihvatiti razdvajanje otpada u domaćinstvima kako bi se smanjila količina otpada koja se odlaže na deponiju i unapredilo sakupljanje otpada na teritoriji opštine?

- Da prihvatiće bez problema
- Da, ali samo ako se građanima dobro objasni
- koje su prednosti razdvajanja otpada za njih i za opštinu kao celinu
- Ne, mislim da će taj proces biti dugotrajan dok se svi građani ne naviknu na razdvajanje otpada
- Ne, ne verujem da će se to ikada deesiti u našoj opštini

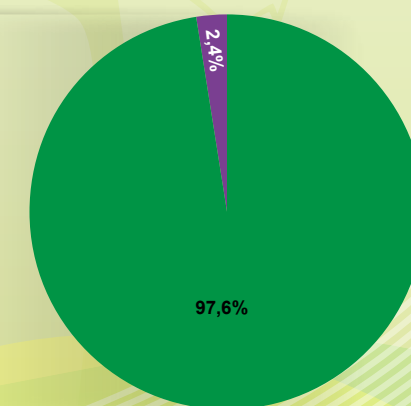

Prema Vašem mišljenju reciklaža je:

- a) skupljanje otpadnih materijala
- b) spaljivanje otpada
- c) priprema deponije za prijem novog otpada
- d) prerada otpadnog materijala radi njegove ponovne upotrebe
- e) usitnjavanje otpada

Da li znate da proces reciklaže počinje u našim domovima odvajanjem različitih vrsta otpada i njihovim grupisanjem prema materijalima od kojih su sačinjeni

- da
- ne

3 Veoma važni podaci dobijeni su na osnovu **Istraživanja o navikama građana i privrednih subjekata u oblasti tretiranja otpada** u kome su neposredno učestvovali sami građani i kompanije popunjavajući anketne upitnike. Istraživanje je pokazalo da polovina beočinskih porodica svakodnevno proizvodi oko 3kg otpada i da taj otpad uglavnom odlazi u kontejnere ili kante za otpad. Takođe, većina Beočinaca je izjavila da ne razdvaja otpad pre odlaganja, ali i da znaju šta je reciklaža i zašto je ona korisna za društvo i lokalnu zajednicu. Polovina ispitanika je dala konkretne predloge za unapređenje rada lokalnog komunalnog preduzeća, a samo mali broj ispitanika pokazao je sumnju u neuspeh u vezi sa prihvatanjem novog sistema upravljanja i tretiranja otpada na teritoriji opštine. Istraživanje sprovedeno među lokalnim privrednim subjektima je pokazalo da 70% firmi svakodnevno proizvodi do 50kg otpada i da isti procenat firmi ne selektuje otpad prilikom odlaganja.

Na osnovu sprovedenih istraživanja, projektni tim je u konsultaciji sa opštinskim menadžmentom pokrenuo proceduru za izmenu i dopunu postojeće Odluke o čistoći, koja predstavlja pravni osnov za upravljanje otpadom na teritoriji opštine. **U junu 2011. godine Skupština opštine Beočin je usvojila predložene izmene koje su prvi put u istoriji Beočina predvidele uvođenje obaveznog razdvajanja otpada na mestima gde za to postoje obezbeđeni kontejneri.**

Nataša Rad, Beočin, učenica IV razreda osnovne škole

Da li smatrate da je projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim

otpadom značajan za opštinu Beočin"?

"Projekat je značajan zato što mislim da je ispravno i korisno razdvajati otpad."

Šta misliš o novom načinu razdvajanja otpada?

"Razdvajanje otpada je korisno zato što ako raz-

dvajamo otpad, otpad može ponovo da se upotrebi."

Kako su ti se dopali eko-info časove i likovni konkurs vezano za reciklažu?

"Eko-info časovi su mi bili zanimljivi i naučila sam potrebu razdvajanja otpada."

Da li si videla spotove za kampanju projekta "Ubaci a ne baci", i tvoje mišljenje o njoj?

"Videla sam spot i veoma mi se sviđa zato što u njemu učestvuju deca."

Da li nakon završetka ovog projekta misliš da će se ljudi popraviti i više čuvati okolinu?

"Mislim da će se neki ljudi popraviti i da će više čuvati prirodu."

Modernizacija JKP "Beočin" i uvođenje novog modela upravljanja čvrstim otpadom

Uvođenje efikasnije metode upravljanja čvrstim otpadom na teritoriji beočinske opštine podrazumevalo je sveobuhvatne promene u organizaciji i radu JKP "Beočin". Zahvaljujući sredstvima obezbeđenim sa projekta, ali i saradnji sa iskusnijim komunalnim preduzećem iz Valjeva, JKP "Beočin" je uspeo da nabavi novu komunalnu opremu, usvoji nove radne procedure i unapredi organizacijsku strukturu koja je sada prilagođena savremenom načinu tretiranja otpada.

a) Nova oprema – nove šanse

Zahvaljujući donaciji Evropske unije JKP "Beočin" je dobilo novu opremu – 46 kontejnera za razvrstavanje 4 vrste otpada (papir, PET ambalaža, staklo, limenke), balir presu i novu računarsku opremu – čime je, i sa tehničke strane, podržan proces reorganizacije rada ovog komunalnog preduzeća. **O značaju donacije najbolje govori podatak da je nabavkom novih kontejnera za 100% uvećan broj kontejnera kojima raspolaže JKP Beočin**, pošto je ono pre ove nabavke posedovalo svega 45 kontejnera. Ukupno 26 novih kontejnera je postavljeno na mestima kolektivnog stanovanja, u užoj centranj zoni

Beočina, dok je 20 kontejnera poklonjeno osnovnim školama "Jovan Grčić Milenko" iz Beočina i "Jovan Popović" iz Suseka i njihovim područnim odeljenjima kako bi beočinski đaci usvojili naviku razvrstavanja otpada i aktivno učestvovali u sakupljanju sekundarnih sirovina.

b) Beočin dobio prvo reciklažno dvorište

U dvorištu JKP Beočin izdvojen je prostor koji je očišćen, opremljen i preuređen za namenu reciklažnog dvorišta. Nakon adaptacije ovog prostora u reciklažnom dvorištu je instalirana balir presa nabavljena iz donacije Evropske unije. Tri radnika JKP "Beočin" su prošla obuku za rukovanje i rad na mašini, a stečeno znanje preneli su i drugim kolegama iz komunalnog preduzeća. Na taj način, stvoreni su uslovi da beočinsko komunalno preduzeće krene sa primenom novousvojenih procedura rada, sa sakupljanjem i baliranjem otpadnog materijala i njegovom prodajom na tržištu sekundarnih sirovina. **Samo nekoliko meseci nakon instaliranja balirke ona je na mesečnom nivou presovala 3 tone PET ambalaže, što je više nego dobar pokazatelj uspešnosti čitavog poduhvata.**

Ognjen Branković, Beočin, učenik V razreda osnovne škole
Da li smatrate da je projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom značajan za opštinu Beočin"?

"Razvrstavanje otpada je značajno zbog zaštite prirode i životinja. Škola i okolina bi bile pune otpada a to ne bi bilo dobro za život ljudi."
Šta misliš o novom načinu razdvajanja otpada?

"Razdvajanje otpada je dobro jer ako bacao sve u jedan kontejner otpad je posle teško razdvojiti. Odvajanjem otpada u različite kontejnere lakše je vršiti reciklažu."

Kako su ti se dopali eko-info časove i li-

kovni konkurs vezano za reciklažu?

"Eko-info časovi su mi se dopali zato što smo upotrebili predmete koje bi bacili da napravimo nešto korisno."

Da li si video spotove za kampanju projekta "Ubaci a ne baci", i tvoje mišljenje o njoj?

"Dopadaju mi se spotovi zato što su smišljeni da navode ljude na ono što treba da rade. Dopadaju mi se i vrećice koje smo dobili i koje možemo da koristimo kada idemo u radnju."

Da li nakon završetka ovog projekta misliš da će se ljudi popraviti i više čuvati okolinu?

"Mislim da će se popraviti neki ljudi koji žele da im okolina bude zdravija i čista, a neki i dalje neće. Mislim da će biti više onih koji će biti svesni - mladi i stariji. Ostale, koji prljaju okolinu, bi trebalo kažnjavati, tako da moraju da očiste ono što su zaprljali."

c) Unutrašnja reorganizacija JKP "Beočin"

Savremen način upravljanja otpadom pored nabavke nove komunalne opreme i obuke zaposlenih za njeno korišćenje podrazumeva još niz strukturnih i proceduralnih promena u samom komunalnom preduzeću kome su povereni ovi poslovi. U ovom delu posla, JKP "Beočin" se u velikoj meri oslonilo na stručnu pomoć i iskustvo kolega iz JKP "Vidrak" iz Valjeva i model funkcionisanja njihove komunalne službe. U skladu sa smernicama i savetima valjevskih komunalnih stručnjaka, JKP "Beočin" je razvilo sopstvene procedure rada na kojima se temelji sadašnji, usavršeni sistem funkcionisanja komunalne službe na teritoriji opštine.

d) Promena lokalnih propisa u domenu upravljanja čvrstim otpada

Značajan korak na planu konkretnog napretka u domenu kreiranja nove komunalne politike na teritoriji opštine Beočin jeste usvajanje izmena i dopuna opštinske Odluke o čistoći. Naime, tehničke i organizacione promene na komunalnom planu praćene edukativnim i promotivnim aktivnostima nužno su morale dobiti svoje utemeljenje u nekom lokalnom normativnom aktu kako bi održivost projekta bila moguća i u periodu nakon njegovog okončanja. Projektni tim je kroz konsultacije sa predstavnicima JKP "Beočin" i partnerskim organizacijama došao do zaključka da je neophodno izmeniti postojeću Odluku o čistoći koja predstavlja pravni osnov za vršenje komunalne delatnosti na teritoriji opštine Beočin. Nadležna služba u okviru JKP "Beočin" je, u skladu sa ovom preporukom, pripremila nacrt nove Odluke koja je u junu 2011. usvojena na zasedanju Skupštine opštine Beočin. Prvi put u svojoj istoriji Opština Beočin je dobila lokalni propis kojim se predviđa obavezno razvrstavanje određenih vrsta otpada (PET ambalaža, papir, staklo, limenke) na mestima gde su za to obezbeđeni kontejneri za razvrstavanje takvog otpada. Za nepoštovanje ove odredbe propisane su novčane kazne. Odluka takođe predviđa da osnovne škole aktivno sudeluju u sakupljanju i separaciji otpada i da za te svoje aktivnosti škole i đaci mogu biti dodatno stimulisani u vidu nagrada i bonusa.

Nataša Kuzmanović iz Čerevića

Da li smatrate da je projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom značajan za opštinu Beočin"?

"Smatram da je projekat vrlo značajan za našu sredinu"

Šta mislite o novom načinu tretiranja otpada (separaciji otpada)?

"Novi način tretiranja otpada je veoma koristan zbog razdvajanja otpada i mogućnosti da

se svaki deo otpada može iskoristiti."

Kako vidite edukaciju učenika kroz eko-info časove i likovne konkurse vezano za reciklažu?

"Mislim da je najbolje decu naučiti od malena kako da se ponašaju i da taj način ponašanja usvoje kao normalnu radnju."

Da li ste se upoznali sa kampanjom projekta "Ubaci a ne baci", i Vaše mišljenje o njoj?

"Upoznata sam sa kampanjom, s obzirom da je u začetku dopada mi se."

Da li očekujete promene u sredini nakon okončanja projekta i kakve?

"Očekujem promene kod odraslih, uz pomoć dece i da će i oni usvojiti ovakvo ponašanje."

Edukacija i razmena iskustava u oblasti pružanja komunalnih usluga

Službenici JKP "Beočin" i lokalne administracije opštine Beočin koji se bave komunalnim pitanjima prošli su ciklus obuka za upravljanje čvrstim otpadom na efikasniji način, osmišljenih u vidu **šest trodnevnih ekspertskih poseta komunalnog tima iz Valjeva opštini Beočin i tri trodnevne studijske posete beočinskih komunalnih službenika gradu Valjevu i valjevskom komunalnom preduzeću "Vidrak"**. Stručnjaci iz Valjeva – direktor JKP "Vidrak" Slobodan Pavlović i načelnik u okviru Gradske uprave Valjeva Predrag Martinović – su uspjeli da kroz interaktivne obuke, prezentacije, radne sastanke i primere dobre prakse svoje kolege iz Beočina, u najvećoj mogućoj meri, pripreme za savremen sistem upravljanja otpadom i izazove koje on sa sobom nosi. Takođe, Valjevčani su uspjeli da se detaljno upoznaju sa sistemom upravljanja otpadom na teritoriji opštine Beočin, uvide njegove nedostatke i naprave plan potrebnih i mogućih izmena.

Tokom studijskih boravaka u gradu Valjevu, komunalni službenici iz Beočina su stekli uvid u model uređenja i rada komunalne službe grada Valjeva. Imali su prilike da posete sve službe u okviru JKP iz Valjeva, uključujući i IT službu koja je značajno doprinela smanjivanju troškova i racionalizaciji poslovanja JKP "Vidrak". Beočinci su posetili i vozni park gradskog komunalnog preduzeća, gradsku deponiju, kao i lokalitete sa kontejnerima za separaciju otpada. Za vreme radnih sastanaka partneri iz Beočina i Valjeva dali su svoj doprinos razvijanju programa drugih projektnih aktivnosti, kao što su eko-info časovi za beočinske osnovce i edukativne tribine za građane Beočina. Ono što je veoma važno, **jeste da su komunalni timovi sa dve strane zajednički zaključili da saradnja između velikih i malih lokalnih samouprava nikada nije jednosmerna, već da u tom procesu ima prostora da obe strane ponešto nauče i onoj drugoj prenesu svoja pozitivna iskustva.**

Aleksandar Lang,
Beočin, učenik VII razreda osnovne škole

Da li smatrate da je projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom značajan za opštinu Beočin"?

"Projekat je značajan zato što uvođenjem reciklaže otpada se štiti životna sredina."

Šta misliš o novom načinu razdvajanja otpada?

"Razdvajanje otpada je dobro jer odlaganjem otpada u različite kontejnere otpad se može ponovo upotrebiti kroz reciklažu."

Kako su ti se dopali eko-info časove i likovni konkurs vezano za reciklažu?

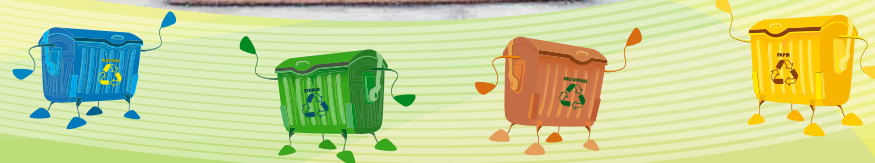
"Eko-info časovi i likovni konkurs su mi bili vrlo zanimljivi zato što je svaki učenik na svoj način mogao da pokaže kako doživljava reciklažu."

Da li si video spotove za kampanju projekta "Ubaci a ne baci", i tvoje mišljenje o njoj?

"Dopadaju mi se spotovi zato što utiču vaspitno na decu i odrasle."

Da li nakon završetka ovog projekta misliš da će se ljudi popraviti i više čuvati okolinu?

"Mislim da će i dalje biti ljudi koji neće čuvati okolinu i neće odlagati otpad u predviđene kontejnere, ali mislim da će ipak biti više ljudi koji će čuvati okolinu i koji će promeniti svoje navike."

Lokalna promotivna kampanja "Ubaci a ne baci"

Celokupan tok realizacije projekta praćen je intenzivnom promotivnom kampanjom koja je počivala na originalnom sloganu i vizuelnom identitetu kampanje, upečatljivom promotivnom materijalu, bilbord reklam, promotivnim radio i TV emisijama, spotovima i džinglovima. Projektni tim je od samog početka projekta bio svestan da su građani najvažniji saveznici beočinskoj lokalnoj administraciji u uvođenju obavezne separacije otpada i da je potrebno osmisliti kreativnu, ali i edukativnu, promotivnu kampanju koja će skrenuti pažnju što većeg broja građana i na njih delovati stimulativno. Najznačajniju ciljnu grupu, kojoj je posvećena posebna pažnja tokom promotivnih aktivnosti, su predstavljali učenici osnovnih škola pošto je sa usvajanjem navike razdvajanja otpada potrebno početi što ranije jer se u tom periodu najlakše uči i brzo usvajaju navike koje potom oblikuju čovekovo ponašanje tokom života.

Projektni tim je, u potrazi za sloganom kampanje, došao do vrlo efektnog rešenja koje se bazira na zanimljivoj igri reči i koji glasi "Ubaci, a ne baci". Ovakav slogan dovoljno je atraktivan kako za stariju, tako i za mlađu publiku, te je postao prepoznatljiv simbol štampanog, vizuelnog i audio materijala koji je svakodnevno podsećao Beočince na značaj reciklaže i rezultate koji se projektom ostvaruju. Pored slogana, projektni promo materijal karakteriše i dopadljiv logo kampanje koji je vrlo brzo postao prepoznatljiv među beočinskom publikom.

a) Ceger, bilbord, majica, raspored časova... "Ubaci, a ne baci"

Radi bolje prepoznatljivosti i lakšeg prihvatanja poruka koje promotivna kampanja sa sobom nosi, projektni tim je, na čelu sa konsultantskim timom CenTriR-a, predvideo čitav niz promotivnih materijala koji su podržali promotivnu kampanju. Tako su se među štampanim promotivnim materijalom našli rasporedi časova za učenike osnovnih škola, nalepnice za sveske i udžbenike, promo flajeri za decu i odrasle, platneni cegeri, majice, olovke, bilbordi i plakati. Kompleti štampanog materijala deljeni su građanima Beočina tokom trajanja informativnih tribina u kojima su učestvovali beočinski osnovci i njihovi roditelji, ali i tokom ekoloških radionica u školama. Deo promotivnog materijala distribuiran je beočinskim domaćinstvima kroz kampanju "od vrata do vrata".

b) Pres konferencije

Tokom petnaest meseci trajanja projekta, u prostorijama OU Beočin, organizovane su 4 pres konferencije za predstavnike lokalnih i regionalnih medija i širu javnost. Od toga - jedna uvodna konferencija, na kojoj je beočinska javnost obaveštena o otpočinjanju projekta i planiranim aktivnostima, dve centralne konferencije koje su imale za cilj da publiku informišu o najvažnijim postignućima na projektu i jedna završna konferencija koja je zaokružila projekat i na kojoj su sumirani ostvareni rezultati. Osim toga, konferencije za novinare bile su organizovane i u gradu Valjevu tokom tri studijske posete komunalnih službenika opštine Beočin. Za sve pres konferencije mediji i šira javnost pokazali su izuzetno interesovanje, pa je čak 19 glasila izveštavalo o projektnim aktivnostima tokom trajanja projekta i to: TV Beočin, TV Vojvodina (na srpskom), TV Vojvodina (na mađarskom), TV Vujić Valjevo, radio Beočin, radio Novi Sad, Večernje Novosti, Dnevnik, Politika, Nacionalni Građanski, Sremske Novine, Lokalna Samouprava, Kompakt Magazin, Prosvetni Pregled, Napred Valjevo, Beočinska Hronika, sajt Opštine Beočin, sajt Grada Valjeva i sajt NVO CenTriR.

c) Radio i TV emisije, spotovi i džinglovi

Za potrebe promocije projekta snimljen je TV spot i 3 radio džingla koji su se, tokom celokupnog trajanja projekta, emitovali 5 puta dnevno na TV "Beočin" i radiju "Beočin". Na taj način oni su postali prepoznatljivi simbol projekta i promotivne kampanje. Osim spota i džinglova, na istoj TV i radio stanici, emitovano je 15 radio i 15 TV emisija koje su ispratile tok odvijanja projektnih aktivnosti i koje su imale za cilj da Beočince upoznaju sa novim načinom tretiranja otpada i pripreme ih za novu, obaveznu praksu razvrstavanja otpada koja počinje u njihovim domovima, odnosno firmama.

Vesna Mijin Tomić
– nastavnik likovnog u Beočinu

Da li smatrate da je projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom značajan za opštinu Beočin"?

"Smatram da je izuzetno važna akcija da se otpad reciklira zbog zaštite životne sredine a i zbog uštede sirovina."

Šta mislite o novom načinu tretiranja otpada (separaciji otpada)?

"Mislim da je akcija odlična i da je treba proširiti i na širi nivo – nivo države. Separacija otpa-

da se u svetu odavno radi i tužno je što se kod nas tek sada uvodi."

Kako vidite edukaciju učenika kroz eko-info časove i likovne konkurse vezano za reciklažu?

"Edukacija je vrlo značajna, naročito za mlade kako bi imali saznanje o unapređenju životne sredine."

Da li ste se upoznali sa kampanjom projekta "Ubaci a ne baci", i Vaše mišljenje o njoj?

"Za kampanju mislim da je veoma korisna, dobra i edukativna."

Da li očekujete promene u sredini nakon okončanja projekta i kakve?

"Promenu očekujem ako se svi pobrinemo da se edukujemo kao i da edukujemo našu decu"

Beočinski osnovci - najbolji misionari reciklaže

Vrlo važna dimenzija samog projekta jeste uključivanje najmlađih Beočinaca u proces edukacije o potrebi razvrstavanja otpada, reciklaži i njenoj koristi za zaštitu životne sredine i zajednicu u kojoj živimo. Usvajanjem dobrih navika u detinjstvu beočinski osnovci stiču osnov da se i u budućnosti ponašaju odgovorno prema svom okruženju. Neizmeran doprinos uspešnosti ove komponente projekta dale su dve osnovne škole "Jovan Grčić Milenko" iz Beočina i "Jovan Popović" iz Suseka, zajedno sa svojih 7 područnih odeljenja u Rakovcu, Čereviću, Beočin selu, Lugu, Banoštoru, Svilošu i Grabovu.

a) Ekološke radionice

Preko 1300 beočinskih osnovaca iz dve matične škole i sedam područnih škola prošlo je neku vrstu eko-kursa koji se odnosi na vrste otpada, prednosti reciklaže, kao i mogućnosti ponovnog iskorišćavanja otpada, čime se štede sirovine i štiti životna sredina. Ovaj ekološki kurs izveden

Olga Stjepanović
iz Beočina

Da li smatrate da je projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom značajan za

opštinu Beočin"?

"Upoređivanjem ranijeg stanja, koje je bilo jako loše, kroz projekat su realizovane pozitivne promene. Javno komunalno preduzeće je postalo efikasnije u odnošenju otpada i vršenju separacije."

Šta mislite o novom načinu tretiranja otpada (separaciji otpada)?

"Mislim da je to najbolji zalog za budućnost."

Kako vidite edukaciju učenika kroz eko-info časove i likovne konkurse vezano za reciklažu?

"Edukacija je jedini način da se menja svest mladih ljudi koji nisu imali mogućnost da se upoznaju sa kvalitetnim normama ponašanja. Kroz likovno izražavanje imali su mogućnost izražavanja u tom pravcu. Deca najlakše kroz sliku iskazuju svoje emocije pa ovakav vid edukacija predstavlja pozitivan pristup deci."

Da li ste se upoznali sa kampanjom projekta "Ubaci a ne baci", i Vaše mišljenje o njoj?

"Upoznata sam sa kampanjom. Projekat je vrlo interesantan iz razloga što obuhvata više populacija. Izabran je dobar način da učenici nauče kako da valjano dele otpad i da nije sve što bace otpad."

Da li očekujete promene u sredini nakon okončanja projekta i kakve?

"Da očekujem promenu. Svrha je stvoriti naviku i kontrolu bacanja smeća kao i da svest građana ostane i nakon završetka projekta."

je kroz ekološke radionice prilagođene dačkom uzrastu viših i nižih razreda. U konsultaciji sa članovima projektnog tima, plan i sadržaj više od deset tipova ekoloških radionica razvili su sami nastavnici beočinskih osnovnih škola. Zahvaljujući dobroj saradnji projektnog tima sa beočinskim školama, snažnoj motivaciji nastavičkog kadra i velikoj zainteresovanosti dece za ekološke teme, održano je ukupno 86 eko-info radionica, umesto 18 koliko je predviđeno projektnim planom. Na taj način pokrivena su sva odeljenja beočinskih osnovnih škola, od prvog do osmog razreda.

b) Takmičenje za najbolji likovni rad na temu reciklaže

Promotivna aktivnost koja je naročito obradovala i angažovala veliki broj najmlađih Beočinaca jeste takmičenje za najbolji đачki rad na temu reciklaže. Umesto jednog takmičenja, kako je bilo predviđeno prvobitnim projektnim planom, projektni tim je zajedno sa direktorima i nastavnicima dve osnovne škole iz Beočina i njihovim područnim jedinicama, došao na ideju da se raspišu dva likovna konkursa – jedan u februaru 2011. godine, a drugi u septembru 2011. godine - kako bi se u ovu zanimljivu aktivnost uključio što veći broj dece različitih uzrasta. Na taj način, na konkursima su mogli da učestvuju i osmaci koji su školsku godinu završili u junu 2011., ali i deca koja su u septembru 2011. godine krenula u prvi razred osnovne škole. Oba takmičenja naišla su na izuzetno visok odziv među osnovcima. Deca su, pored zavidnog talenta, pokazala da su na ekološkim radionicama naučili mnogo o sopstvenoj odgovornosti prema sredini koja ih okružuje. Zahvaljujući inicijativi projektnog tima i opštinske uprave, **6 najboljih dečjih radova izabranih na konkursu u februaru 2011. štampano je u vidu nalepnica koje sada ukrašavaju nabavljene kontejnere za razdvajanje otpada u dvorištima beočinskih škola.**

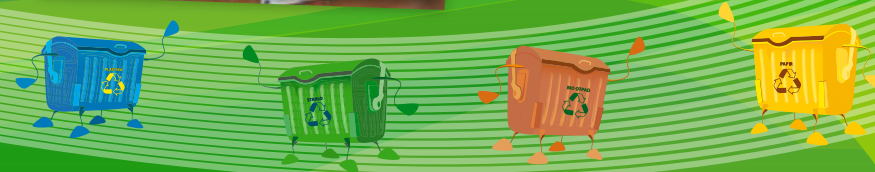

Drugi ciklus izbora najboljih učeničkih radova na temu reciklaže otpočeo je u septembru 2011. godine. Po zatvaranju konkursa, izborna komisija je proglasila 6 pobjedničkih radova koji su, ovog puta, uglavnom bili rezultat grupnog rada dece različitih uzrasta. Autori svih radova koji su ušli u uži izbor na oba konkursa su predstavljani beočinskoj publici i drugim posetiocima na **izložbi organizovanoj u Kulturnom centru Beočina**. Pored toga, osnovci koji su bili najaktivniji na konkursima i čiji su radovi bili među najboljima, nagrađeni su jednodnevnom posetom Specijalnom rezervatu prirode Zasavica, nadomak Sremske Mitrovice.

c) Edukativne tribine za decu i roditelje

Pored brojnih aktivnosti u koje su aktivno bile uključene beočinske osnovne škole i njihovi učenici, u prostorijama škola je organizovano 8 javnih tribina za građane Beočina, na kojima su učestvovala deca uključena u prethodne projektne aktivnosti i njihovi roditelji. Dobra posećenost tribina je pokazala da građani Beočina imaju izgrađenu svest o tome koliko je zaštita životne sredine bitna za naredne generacije i kolika je odgovornost svih nas pojedinačno da je očuvamo i unapredimo za buduće naraštaje. Govornici na tribinama su bili predstavnici opštinske uprave Beočin, lokalnog komunalnog preduzeća, partnerskog grada Valjeva i organizacije CenTriR koji su prisutnim građanima pokušali da pojasne koristi od primarne separacije otpada u samom domaćinstvu. Beočincima koji su učestvovali u tribinama podeljen je promotivni materijal koji prati lokalnu kampanju "Ubaci a ne baci" – majice, olovke, rasporedi časova, platneni cegeri, flajeri, nalepnice za sveske i udžbenike itd.

d) Poseta Specijalnom rezervatu prirode Zasavica

Specijalna nagrada za učenike koji su pokazali najveću motivaciju za učešće na likovnim konkursima i čiji su se radovi našli na izložbi u beočinskom Kulturnom centru bio je izlet u Specijalni rezervat prirode Zasavica. Osim nezaboravnog iskustva upoznavanja sa retkim i ugroženim biljnim i životinjskim vrstama, vožnje turističkim brodićem, posete vizitorskom centru, učenici su imali priliku da učestvuju u interaktivnim radionicama na kojima su ih predavači upoznali sa načinom i vremenskim periodom raspada različitih otpadnih materijala u prirodi. Na taj način deca su se dodatno uverila u neophodnost razdvajanja otpada i značaj ove navike za zaštitu čovekovog prirodnog okruženja. Osim predavača, sa decom su u poseti Zasavici bili i njihovi predmetni nastavnici, kao i deo projektnog tima.

Projekat "Unapređenje zaštite životne sredine kroz efikasnije upravljanje čvrstim otpadom" u brojkama

15

meseci trajanje projekta

11

članova projektnog tima

135

popunjenih anketa ispitanika tokom sprovođenja istraživanja

6

ekspertske misije stručnjaka iz Valjeva i CenTriR-a opštini Beočin

3

studijske posete projektnog tima gradu Valjevu i JKP "Vidrak"

46

kontejnera za separaciju otpada nabavljeno zahvaljujući donaciji EU

1

balir presa nabavljena zahvaljujući donaciji EU

2

računara nabavljena iz donacije EU

1

reciklažno dvorište otvoreno i njime rukovodi JKP "Beočin"

10

zaposlenih u JKP "Beočin" prošlo intenzivnu obuku

9

osnovnih škola aktivno učestvovalo u projektnim aktivnostima

96

ekoloških radionica održano u svim odeljenjima beočinskih škola

1300

učenika pohađalo eko-info časove

2

likovna konkursa za beočinske osnovce sprovedena

30

najboljih likovnih radova izloženo na izložbi u Kulturnom centru Beočina

6

pobedničkih likovnih radova štampano u vidu nalepnica za kontejnere

8

edukativnih tribina organizovano za građane u svim beočinskim školama

1500

domaćinstava dobilo promotivni materijal kroz "kampanju od vrata do vrata"

4000

flajera podeljeno građanima i učenicima tokom projekta

2500

platenih cegera podeljeno u lokalnoj kamanji

500

rasporeda za časove poklonjeno osnovcima

500

nalepnica za udžbenike podeljeno đacima

4

meseca trajala bilbord kampanja u Beočinu i Novom Sadu

1000

olovaka sa logom "Ubaci a ne baci" podeljeno kroz kampanju

200

majica poklonjeno najaktivnijim učenicima tokom aktivnosti u školama

1

TV promotivni spot snimljen

3

radio promotivna džingla snimljena

13

TV i radio emisija emitovano o sprovođenju projekta

10

meseci trajala intezivna kampanja na lokalnim medijima

3

kg otpada svakog dana proizvede prosečno beočinsko domaćinstvo

3

tone na mesečnom nivou balira i prodaja PET ambalaže JKP "Beočin" zahvaljujući nabavci balir prese

45

radnih sastanaka, konsultacija i savetovanja u kojima su učestvovali članovi projektnog tima,...